

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Návrh na zvýšení výživného

Nemělo by docházet k situacím, kdy dítě žijící s rodičem s velmi nízkou životní úrovní je hmotně podstatně hůře zajištěno než jeho druhý rodič.“

Otázka: *Po rozvodu manželství mám ve své péči dceru ve věku 12 let a 19letého syna, který letos začal studovat vysokou školu. Bývalý manžel platí vyměřené výživné na obě děti 5 let od rozvodu v nezměněné výši a nepodílí se ani na mimořádných vydáních. Je to dostatečná doba, abych mohla žádat o zvýšení výživného? Má nárok na další výživné i syn, i když je plnoletý? Co musí žádost obsahovat?*

Oprávněnost podat návrh na zvýšení či snížení výživného ve prospěch dětí, ale i obecně, se neposuzuje z hlediska časového, nýbrž z hlediska změn poměrů na straně dítěte či povinného rodiče, které nastaly v době posledního rozhodování ve věci.

Změna poměrů

Změna poměrů v daném smyslu lze definovat jako takový stav, který je odlišný od stavu, který byl rozhodující při původním rozhodování. Zásadně se musí jednat o změnu závažnějšího charakteru, tj. o tzv. změnu podstatnou. Změny pravomocných rozhodnutí jsou totiž obecně vyloučené (vyjma mimořádných opravných prostředků). Zákon o rodině však vzhledem k možnosti podstatné změny stavu v čase připouští ve věci výživného ale i např. ve výkonu rodičovských práv a povinností výjimku z této zásady.

Podstatná změna na straně oprávněného dítěte obvykle souvisí se změnou jeho potřeb vzhledem k jeho přibývajícím věku. Mění se jeho zájmy, ale zejména se zvyšují náklady v souvislosti se školním docházkou a jeho dalším vzděláváním. Určitě rostou náklady na výživu a ošacení, ale i další nutné výdaje spojené např. ve starším věku s dopravou, stravováním či ubytováním, studuje-li mimo své bydliště.

Oproti tomu na straně rodiče může změna poměrů spočívat ve vzrůstu nebo odůvodněném poklesu jeho výdělků (nezaviněná nezaměstnanost, přechod do důchodu, trvalá změna zdravotního stavu) nebo např. v důsledku zúžení či rozšíření okruhu osob, k nimž má rodič další vyživovací povinnost, nejčastěji k dětem z dalšího manželství.

Ke změně původních rozsudků může dojít zásadně na návrh, avšak opět v případě nezletilých zákon připouští výjimku. Soud může změnit dohody a rozsudky o výživném, aniž by oprávněná osoba podala návrh na jejich změnu.

Návrh na zvýšení výživného nezletilého dítěte

Návrh na zvýšení výživného ve prospěch nezletilého dítěte je oprávněn podat rodič, jemuž bylo dítě

svěřeno do trvalé péče (ovšem není vyloučeno, aby návrh podal povinný rodič). Návrh se podává u toho okresního (obvodního) soudu, který vede spis péče o nezletilého, tzn. tam, kde se o poměrech dítěte jednalo a rozhodovalo poprvé. Soud pak může přenést svou příslušnost na jiný soud, pokud je to v zájmu nezletilého, např. změni-li bydliště. Návrh na zahájení řízení se podává ve třech vyhotoveních. Řízení je osvobozeno od soudních poplatků.

Návrh musí obsahovat označení účastníků řízení, tj. matky a otce, a dítěte, o jehož poměrech se jedná. Vedle jména a příjmení se uvádějí data narození či rodná čísla a adresa trvalého pobytu, popř. adresa, na kterou má soud veškeré písemnosti doručovat. Návrh se rovněž označuje spisovou značkou zavedenou při prvním založení spisu u soudu.

Každý návrh musí obsahovat vyličení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí z něj být jednoznačně patrné, čeho se žadatel domáhá.

Základními skutečnostmi se rozumí údaje dokládající, že matka a otec jsou rodiči dítěte a dále pak, že rozhodnutím soudu (či schválením dohody rodičů) bylo dítě svěřeno do péče jednoho z rodičů a druhému byla stanovena vyživovací povinnost. Uvedené údaje se dokazují předložením rodného listu dítěte a předchozím rozhodnutím soudu. Následovat by mělo vyličení všech skutečností důležitých pro rozhodování, tzn. řádně odůvodnit podstatnou změnu poměrů. Předně se jedná o náklady spojené s výživou a oprávněnými požadavky nezletilého. Je na místě uvést a vyčíslit nárůst veškerých výdajů spojených s docházkou dítěte do předškolního či školního zařízení i s pobyty ve škole v přírodě či jinými akcemi organizovanými školou. Další výdaje obvykle představují mimoškolní aktivity dítěte, kurzové nebo např. sportovní vybava. Další zvýšené náklady může způsobovat zdravotní stav dítěte spočívající v pravidelných úhradách léků a zdravotnických potřeb, nutnosti speciální diety nebo např. v účasti na různých ozdravných pobytech nebo v lázních. Uvedené veškeré náklady je vhodné doložit doklady o zaplacení, popř. vyjádřením ošetřujícího lékaře.

Určitě je namístě uvést, zda se povinný rodič nějakým způsobem podílí na mimořádných výdajích spojených s výživou a potřebami dítěte mimo vyměřené výživné, zda na dítě pamatuje s dárky. Rovněž je nezbytné uvést výdělkové poměry obou rodičů vyčíslením průměrných měsíčních příjmů, které se dokládají zprávami od zaměstnavatele, popř. důchodovým výměrem.

Pokud rodiče podnikají, jsou povinni předložit soudu podklady pro zhodnocení svých majetkových poměrů a umožnit soudu zjistit i další skutečnosti potřebné pro rozhodnutí zpřístupněním údajů chráněných zvláštními předpisy. Odmítá-li rodič splnit uvedenou povinnost, vychází se z domněnky, že jeho průměrný výdělek činí patnáctinásobek částky životního minima potřebné k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb tohoto rodiče podle zákona o životním minimu. V současnosti jde o částku ve výši 2320 Kč. Konečně je podstatná informace, zda mají rodiče vyživovací povinnost k dalším osobám.

Závěr návrhu musí obsahovat přesné určení toho, čeho se navrhovatel domáhá. Především je nutné uvést výši požadované měsíční částky a datum její pravidelné splatnosti. Stejně tak je důležité uvést, od jakého data se zvýšení výživného žádá. Navýšení výživného ve prospěch nezletilého dítěte lze totiž požadovat až tři roky zpětně, je-li k tomu důvod. Jinak se přiznává ode dne zahájení soudního řízení.

Návrh na zvýšení výživného zletilého dítěte

Náležitosti návrhu na zvýšení návrhu výživného pro zletilé dítě a požadavky na jeho obsah se v zásadě shodují s návrhem podaným v prospěch nezletilého potomka.

Zásadní rozdíl spočívá v určení účastníků řízení. Již jimi nejsou otec a matka, nýbrž zletilé dítě a rodič, proti němuž návrh směřuje. Návrh tedy podává samo zletilé dítě. Další rozdíl spočívá v příslušnosti soudu, rozhoduje obecný soud rodiče, který je obvykle určen jeho místem trvalého bydliště. Konečně další zásadní odlišnost tkví v tom, že zletilá osoba nemůže žádat o příspěvek na výživu, popř. jeho zvýšení zpětně, ale zásadně se přiznává až k datu zahájení soudního řízení.

Vyživovací povinnost rodičů k dětem trvá po celou dobu, po kterou není dítě schopno se samo živit. Není tedy limitováno dosažením jeho zletilosti, naopak může nástupem do zaměstnání nabýt této schopnosti již před dovršením 18 let.

Oba rodiče jsou povinni podílet se na výživě a oprávněných materiálních potřebách svého dítěte podle svých schopností, možností a majetkových poměrů. Oproti tomu má dítě právo podílet se na stejně vysoké životní úrovni svých rodičů. Nemělo by tedy docházet k situacím, kdy dítě žijící s rodičem s velmi nízkou životní úrovní je hmotně podstatně hůře zajištěno než jeho druhý rodič.

Autorka je advokátka.

Autor: JUDr. Jana Poslední

Zdroj: Rodina